

Osaamista
ja oivallusta
tulevaisuuden
tekemiseen

Tämä on rinnakkaistallenne. Rinnakkaistallenteen sivuasettelut ja typografiset yksityiskohdat saattavat poiketa alkuperäisestä julkaisusta.

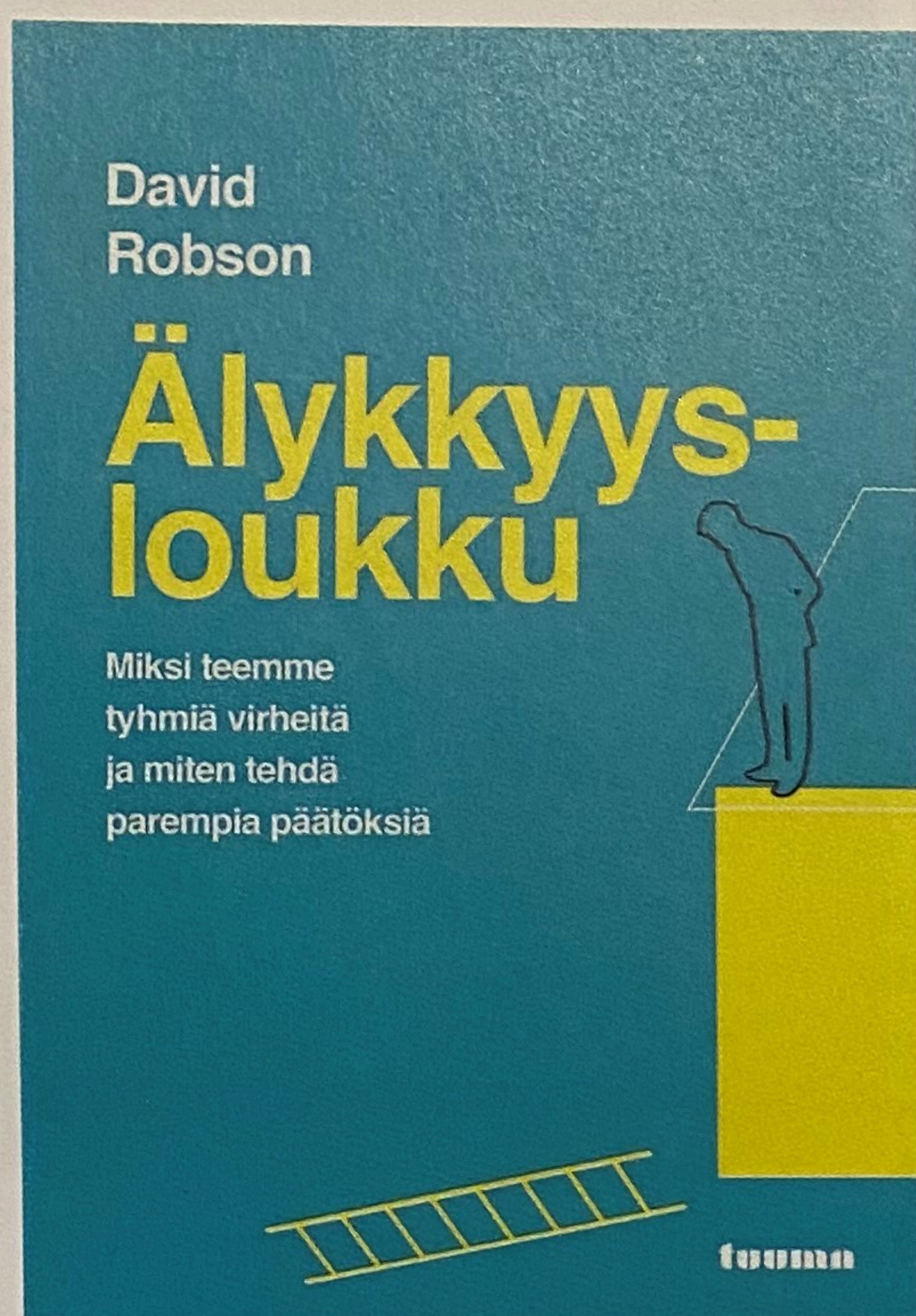
Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Linja-aho, V. (2020). Vain suomalaisen asiantuntijan esipuhe puuttuu *Skeptikko*, 4, s. 36.

KIRJAT

VAIN SUOMALAISEN ASIANTUNTIJAN
ESIPUHE PUUTTUU

David Robson: Älykkyysloukku – Miksi teemme tyhmiä virheitä ja miten tehdä parempia päätöksiä.
Suom. Kaisa Koskela. Tuuma-kustannus, 2020.

KIRJOITIN taannoin (Skeptikko 3/2019) asiajuttuun ja kirja-arvostelun väli-maastoon sijoittuvan artikkelin ”Paskapuhetta, disinformaatiota ja älykkäiden hurahtelua”, jossa käsittelevin teosten ”Paskanjauhantabisnes” ja ”The Intelligence Trap” sisältöä. Kirjojen teemat menevät jonkin verran limittäin: ensimmäinen käsittelee organisatorialista typeryyttä ja yrityksissä (sekä yliopistoissa ja muissa organisaatioissa) rehottavaa paskanjauhantaa. Jälkimmäinen keskittyy yksilötasolle ja siihen, miksi älykkäät ihmiset tekevät typeriä asioita. Yksi syy älykkäiden ihmisten virheisiin ovat juurikin organisaation rakenteisiin ja kulttuuriin liittyvät ongelmat, paskanjauhanta mukaan lukien.

Artikkelin lopussa esitin toiveen, että koska ”The Intelligence Trap” on tasokas tietokirja, se saisi ilmestyä myös suomeksi. Nyt näin on tapahtunut: ”Älykkyysloukku” ilmestyi lokakuussa Tuuma-kustannuksen julkaisemana.

Kirjan suomennosta voi pitää onnistuneena: silmille ei hypi kökköanglismeja ja sanamuotojen hiomiseen on nähty vaivaa mekaanisen kääntämisen sijaan. Esimerkiksi ”A bullshit detection kit” on ”työkalupakki humpuukin huomaamiseen”.

Kirjan suomennosta voi pitää onnistuneena: silmille ei hypi kökköanglismeja ja sanamuotojen hiomiseen on nähty vaivaa mekaanisen kääntämisen sijaan. Esimerkiksi ”A bullshit detection kit” on ”työkalupakki humpuukin huomaamiseen”.

Jossain kohdissa on tullut ilmeisesti kiire: ”Vuotava kaasu kasaantui konehuoneisiin ja syttyi lopulta tuleen heittäen sarjan tulipalloja, jotka repivät öljynporauslautan kappaleiksi.” Tulipallojen sarjan heittäminen ei ainaakaan allekirjoittaneen suussa maistu sujuvalta suomelta. Alkuperäinen lause kuuluu ”As the escaping gas built up in the engine rooms, it eventually ignited, unleashing a series of fireballs that ripped through the rig.” Miten olisi vaikka: ”Lopulta konehuoneisiin kertynyt kaasu syttyi ja aiheutti sarjan räjähdyksiä, jotka repivät öljynporauslautaa.” Pian tämän jälkeen puhutaan ”negatiivisen paineen

testistä”, eikä alipainetestistä. Nämä ovat pieniä silmään pistäviä yksittäistapauksia, jotka särähtävät tekniikan alan ihmisen korvaan, mutta eivät varsinaisesti pilaa teosta.

Muutama termivirhe saa ajattelemaan, että teos olisi hyötynyt siitä, jos sen olisi oikolukenu joku sopiva tekniikan alan ammattilainen. Toisaalta kirjan lukeva psykologi saattaa toivoa, että suomenoksen olisi oikolukenu psykologi. Sama saattaa päteä aivotutkijaan, riskienhallinta-ammattilaiseen tai vaikkapa jalkapallovalmentajaan. Suomentaja ei voi hallita kaikkien alojen erikoistermejä. Pieni kielialueemme pitää ikävä kyllä huolen myös siitä, että tietokirjallisuudessa ei ole kertakaikkiaan varaa useammille laaduntarkastuskiirroksille.

Kirjan riskienhallintaa koskevaa osuutta lukee aivan uudella mielenkiinnolla kevään koronakriisin jälkeen. Riskienhallintapäätöksenteon näkökulmasta koronakriisi poikkeaa jonkin verran perinteisistä suuronnettomuuksista: siinä missä Concorde-lentokoneiden rengasongelmat tai Toyotan kaasupoljinongelmat mahdollisine seurauksineen olivat tiedossa, koronaviruksen kanssa päättäjät joutuvat tekemään päätöksiä hyvin puutteellisen tiedon varassa. Vasta jälkikäteen nähdään, mikä strategia oli toimivin. Tämä ei tietenkään saa olla tekosyy laiminlyödä riskienhallintaprosessia, jossa otetaan huomioon myös se, että asiantuntijakin voi olla väärässä.

Suomennoksesta jää kaipaamaan oikeastaan vain suomalaisen asiantuntijan esipuhetta, joka tavanomaisesti löytyy laadukkaista käännöstietokirjoista. Nimekkään kirjoittajan esipuhe tuo teokselle uskottavuutta ja auttaa usein tuomaan mukaan kansallisen näkökulman, joka alkuperäisteoksesta puuttuu. Yksi tällainen olisi Estonian uppoaminen – joka muuten oli kuolonuhrien määrällä mitattuna Euroopan pahin rauhanajan merionnettomuus 1900-luvulla. (Tavoitin aikanaan kirjailijan LinkedIn-viestillä ja hän lupasi lisätä tämän esimerkin kirjansa seuraavaan painokseen. Suomennokseen se ei ehtinyt.)

Toinen puute on e-kirjan ja äänikirjan puute. Teoksessa on niin vähän kuvia ja taulukoita, että se toimisi hyvin äänikirjanakin. Englanninkielinen alkuperäisteos on tarjolla molempina.

Kirjoittaja on sähkötekniikan ja elektroniikan diplomi-insinööri ja työskentelee ryhmä- ja viestintäpäällikkönä sähköalan standardointijärjestössä.